

GORĄCY (692) ai

-ą- (651), -a- (3), -ąn- (1).

o jasne.

comp i sup (32 + 6) -gorętszy (27), -goręcszy (6), -goręcwszy (2), -goręcszy (1), goręcwszy a. goręcszy (1), gor(o)czszy a. gor(o)cszy (1) *PatKaz III*; -gorętszy *OpecŻyw* (2), *GlabGad* (7), *GórnDworz* (2), *KuczbKat*, *SkarJedn* (2), *SkarŻyw* (4), *KochPhaen*, *GórnRozm*, *GórnTroas*, *LatHar*; -goręcwszy *GrabowSet*, *SkarKazSej* (2); -goręcwszy *SienLek*; -goręcwszy *Mącz*; -goręcwszy : -goręcwszy *Oczko* (3 : 1); -gorętszy : goręcwszy a. goręcszy *FalZioł* (5 : 1). *sup* ną- (6).

sg m N gorący, gorętszy, nągorętszy (65). ◇ *G* gorącého, gorętszého (10); -ého (2), -(e)go (8). ◇ *D* gorąc(e)mu (3). ◇ *A* gorący (29), gorętsz(e)go (1). ◇ *I* gorącym (15), gorąc(e)m *MetrKor* (2). ◇ *L* gorącym (12). ◇ *V* gorący (2). ◇ *fN* gorącâ, gorętszâ, nągorętszâ (46), gorąca (2), gorąc(a), gorętsz(a), nągorętsz(a) (17); ~ (*attrib*) -â (29), -a (2); -a *GórnRozm*; -â : -a *RejWiz* (2 : 1); ~ (*praed*) -â (17). ◇ *G* gorącój, gorętszój (74), gorącó *OpecŻyw* (2); -ój (4), -(e)j (70); -é : -e *OpecŻyw* (1 : 1). ◇ *D* gorąc(e)j (4), gorącó (1) *OpecŻyw*. ◇ *A* gorącą, goręcszą (39). ◇ *I* gorącą, gorętszą (30). ◇ *L* gorącój (28), gorącó *OpecŻyw* (3); -ój (1), -(e)j (27); -é : -e *OpecŻyw* (2 : 1). ◇ *V* gorącâ (1). ◇ *n N* gorącó, gorętszó, nagoręcwsze (41); -é (3), -e (2), -(e) (36); -é *SarnStat*, *OpecŻyw*; -e *KochPs*; -é : -e *Oczko* (1 : 1). ◇ *G* gorącého, gorętszého (53); -ého (1) *KochPieś*, -ego (1) *OpecŻyw*, -(e)go (51). ◇ *D* gorącému (2); -ému (1), -(e)mu (1). ◇ *A* gorącó, gorętszó (20); -é *OpecŻyw* (2), -e (1) *GosłCast*, -(e) (17). ◇ *I* gorącym (16), gorącem (3); -em *MurzHist*; -ym : -em *FalZioł* (1 : 1), *SkarŻyw* (6 : 1); ~ -em (1), -(e)m (2). ◇ *L* gorącym (13), gorąc(e)m (1) *FalZioł*. ◇ *pl N m pers* gorący, [gorętszy] (4). *subst* gorącó, gorętszó (28); -é (5), -(e) (23). ◇ *G* gorących (24). ◇ *D* gorącym (6), gorąc(e)m (2); -ym : -(e)m *FalZioł* (5 : 2). ◇ *A m pers* gorąc(e) (1). *subst* gorącó (58); -é (4), -(e) (54). ◇ *I m* gorąc(e)mi (1) *RejZwierc*, gorącymi (1) *CzechEp. f* gorącómi (5), gorącymi (2); -ómi *RejZwierc*, *Oczko*, *KmitaSpit*; -ómi : -ymi *OpecŻyw* (1 : 1), *SienLek* (1 : 1); ~ -ómi (2), -(e)mi (3). *n* gorąc(e)mi (1). ◇ *L* gorących (24), gorąc(e)ch (1); -ych : -(e)ch *FalZioł* (22 : 4).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XIX w.*

1. *Cechujący się wysoką temperaturą, rozgrzany, rozpalony; ardens Calag, Calep, Cn; calidus Calag, Calep; fervens, feroidus, praeferoidus Calep, Cn; caustieus, ferofactus Mącz; igneus Calag; perferoidus Calep; acris, aestifer, aestivosus, aestuans, aestuosus, flagrans, torrens, torridus Cn (469)* : Kiedy to orzeł pobaczył/ Mięślo nogami pochwacił: A także z węglem gorącym *BierEz H3, S3; OpecŻyw 191v*; Wezmi kielo żółtkow z białki: zbij społem, Wfyp k themu Mułzkatowy orzech czały łtłukłszy, á zalię zmieszay/ potym wley na gorące żelazo iż lie vpiecże twardo/ [...] á day niemocznemu z iefc na nocz *FalZioł V 92, *5e, I 87a, 92c, 126d, 144a (15); BielŻyw 158; GlabGad G5v; RejWiz 111, 146v [2 r.]; RejFig Aa3, Dd6 [2 r.]; BielKron 94v [2 r.], 148; Fervesco, Pałam/ Gorę/ Co daley tom gorączi. Mącz 121a; Ustio item, Palenie gorącym żelázem/ piątnowánie álbo cechowánie. Mącz 508d, 5b,43a, 121a [3 r.]; SienLek 15v, 52, 91 [2 r.], 92, 93 (11); BielSat Nv; RejZwierc 23, 252; Co iednémufz práwie łpofobowi przypifzmy/ pómniąc/ ze źimie meaty źiemné łą goręcłszé/ gdy źiemniá po wierzchu zmárzła/ nie ták ich łatwie przepufzcza *Oczko 9, 4v [2 r.], 10v [3 r.], 14v [2 r.], 16, 18; Calag 10a, 282a; KochPs 16; SkarŻyw 21; KochFr 93; POd głowá łą Bliźnięta: á Rák wielonogi Pod**

brzuchem: pod nogámi zádniémi Lew írogi. Tu drógá nagorętfza íeít fłónecznych koni *KochPhaen* 6; *BielSjem* 36; *Calep* 91a, 153a, 415b [2 r.], 779a, 832b; *GórnTroas* 13.

W charakterystycznych połączeniach: gorąca(-y, -e) cegła (2), deszcz, garniec (2), izba (3), jaje, kaganiec, kamienie (3), meaty, miejsce, ocet, olej (2), otręby, pępek, picie, popiół, promień, przysmak, siarka, smoła, strumień, strzała, węgiel (3), żelazo (4), żółć.

*Wyrażenia: »cieplice gorące« (1): Granus brát Neronow/ przyiechawfzy ná to mieyfíce/ nálazł wody cieplice gorące *BielKron* 285v.*

*»gwiazda gorąca« = słońce (1): Trawá/ która nie czekála Rázu kofy íiekący: Ale przed czáfem zniíczzáła Ogniem gwiazdy gorący. *KochPs* 193.*

*»łáznia gorąca« [szyk 3 : 4] (4): *FalZioł* V 94v; w łázni gorący człowiek pręthko omdleie *BielKron* 335v; *SienLek* 39v; *SkarŻyw* 46.*

*»nagle gorący« = mocno rozpalony (1): á day fye oney chlebicy vpiec w piecu nie w nagle gorącym *SienLek* 69.*

*»ogień (jest) gorący« [szyk 3 : 4] (9): *PowUrb* +3v; *FalZioł* [*8]v; *GlabGad* K5v; *LubPs* cc2v; Iużci y íego dekret żaden íie nie zmieni/ Iáko raz rzekł/ ták závždy trawá íie zyeleni. A ogień też gorący *RejWiz* 152v, 155v; *GórnDworz* Kk; *KochPs* 214; *ReszList* 182.*

*»para gorąca« (1): á Sudátorya/ y páry gorący mieyfíca/ téłz włáfnie co y przedtym były. *Oczko* 3.*

*»gorący piec« [szyk 5 : 3] (8): *FalZioł* I 133a; *GlabGad* K4v; *SienLek* 54, 69, 152, 154v; Dla miłych íioítr twoich áby chleb dobrze vpieczony miáły/ gdy íey pomiotłá niezítáło/ íamá íię w gorącym piecu pomiotłem vczyniłá *SkarŻyw* 194, 544.*

*peryfr. »gorący piec« = piekło (1): ále íż tobie ídzie o duíże/ która nędzniczká bárzo záítydłá á záziębłá w tym twoim íwowlonym ciele/ mieýże íie pilnie ná pieczy ábyć do końcá ták nie zámárzłá/ áby cie z nią gdzie do gorącego piecá nie odeíłano. *RejZwierc* 127v.*

*»piekło gorące« [szyk 5 : 2] (7): Tego dnia weífołego/ próśmy Krola niebieíkiego/ by nas vchował odpiekłá gorącego *SeklPieś* 15; *SkarŻyw* 4; *MWilKHist* G2; *ArtKanc* Q15; *LatHar* 417, 454, 639.*

*»gorący płomień« (1): á íż oítátki ípraw dyabelíkich zięte z nas íá: bo chuchánie íwiętych/ y wzywánia imieniá Boíkiego/ iáko nagorętfzy płomień pali czárty/ y wypędza. *SkarŻyw* 278.*

*»pokarm, karmia gorąca(-y)« [szyk 3 : 2] (3 : 2): pokarmy gorące tego miefiacza íeíc zdrowo íeít. *FalZioł* V 45v, V 47v, 63v; Czemu w ręku albo w inízim członku barziewy íparza goracza karmia niż w vćciech albo wewnátrzu. *GlabGad* G5v; *SienLek* 5v.*

*»słońce gorące« [szyk 6 : 5] (11): *BierEz* Mv; á thak przez kielko dni dadzą íthać na flończu gorączem á od flończa wízythka wodnoć s kwiecia wynidzie w ípodniá bańkę *FalZioł* II 1d; *LudWieś* B3; Ták íż rzeká potomne Narody [...] widząc íkaránie íiemie tey/ y niedoíthátki íey kthoremi íá íkarze Pan Bog/ palác íiárką y gorącym słońcem [*sulphure et salis ardore comburens*] ták żeby íey potym áni ofiewano *Leop Deut* 29/23; *SienLek* 4v, 39v, 50, 65, 93; *RejZwierc* 161; *KochPs* 187.*

peryfr. »szablica gorąca« = czyściec (1): wízyficy przez ten ognifty á obrotny miecz przed Ráiem od Páná BOgá záwiefzony/ [...] przebyć muízá/ [...] ále nam grzeíznym ná przek íię przeloży/ gdzie íię piec będzíem muíieli [...]. Zeby tedy w tey ízáblicy gorący nie dłuگو íię poćić/ mamy nádobrym

wiary chrześcijańskiej fundamencie/ łami łobie zaślugi przez dobre nasze wczyny iednąć *ReszList* 152.

»gorący ukrop(ek)« [szyk 2 : 2] (4): Też gdy nie kto ogniem śpali albo wkropem gorącym/ wcyń mać s łoku roioownikowego *FalZioł* I 130c, IV 44a; *SienLek* 148v; á máły to kofzt/ trawki náliekác/ wkropkiem gorący ią odmiękczyć/ otrąbkami połypác/ to nie tak thym dobrze pan młody gęś vchowa iáko owšem *RejZwierc* 109.

»gorąca wanna« (1): A záfyce ciáło ciency/ w gorącey łye Wánnie kápác *SienLek* 4v.

»gorąca woda« [szyk 8 : 3] (11): *FalZioł* *4a, I 72a, 77c, 124b, III 42c, V 89; á thám około gory wody gorące/ wypufzczaią z łiebie kliy kiedy łkáłá gore. *BielKron* 274v, 442v; *SienLek* 81; *Oczko* 4v, 16.

Szeregi: »gorący i mokry« (1): Zywioły czterzy łą z łwemi przyrodzonemi łpołoby, Powietrze gorące y mokre *FalZioł* [*8]v.

»gorący i (a) suchy« (2): Zimnego czału vżyway gorących á łuchych rzeczy. *FalZioł* V 54v, [*8]v.

»wilki a gorący« (2): Wilkie á gorące obieray/ ielłi gorący czás/ tym wilzeyłze karmie niech będą *SienLek* 5v, 58.

»(nie, jako) zimny, (a, i, ale, albo, ani, tak (i) też, niemniej i) gorący« [szyk 8 : 5] (13): A więc ty takie vftá małz/ Iż dwoię rzecz imi działáłz: A bárzo tobie przeciwną/ Gdy chcelz gorącą y zimną. *BierEz* S3; *FalZioł* V 54, 63v, 64v, 94v; *SienLek* 5v, 76; *CzechRozm* 85; *Oczko* 16, 16v, 26v [2 r.], [43]v.

W przen (2) : Subtylny promień/ twey śliczney iafności/ Náde włzytkie mogący/ Tego światá márności/ Z myśli moiey by wypalił gorący *GrabowSet* Q.

Szereg: »gorący, zapalony« (1): Ale iáko zginęły ony dziwne á ony rozliczne zápalone á krwawe ofiáry ich/ ktore figurowály onę krwawą á gorącą zápaloną ofiárę człowieczeńłtwá Páná náłzego. *RejPos* 348v.

Przen: *Niebezpieczny* (1) : Dzbanie poléwány/ Bądż płácłz/ bądż zárty/ bądż gorące woyny/ Bądż miłość nieśielz *KochPieś* 4.

a. *O ciepłocie jako włościwości organizmów żywych i substancji organicznych; o nadmiarze ciepła jako przejawie stanów zapalnych i chorobowych; fervens gustu Cn* (221) : Sercze pořila/ omdlewanie oddala/ á dymom goraczem do głowy włtępować nie da *FalZioł* III 23c; Plałtr ołowiany na miełtca gorące. *FalZioł* V 101, +2f, +9d, *3f [2 r.], [*8] [2 r.], I 5a (91); *GlabGad* B, Bv, C8, D4, D5v (13); *RejWiz* 117, 120; *BibRadz Tob* 2/11; *Mącz* 108b, 345d; *SienLek* 4, 9v, 22v, 28v [2 r.], 29v, 117, 139v; *LeovPrzep* C4; *RejZwierc* 3v [2 r.], 6v; owłzem kiedy bárzo tá to ropá ciécze/ do łuchot człowieká prowadzi/ rzeżąc pendent/ rániąc pęchérz/ á vrynę goręcłzą niż iéy ielł náłturá/ czyniác. *Oczko* 15, 13, 26 [2 r.], 29, 31, 32, [40]; *SkarŻyw* 271.

W połączeniu szeregowym (1): Mars. Planeta ielł niefortuny mnieyłzey niżli yne planety. Przyrodzenia mężkie⁸⁰/ gorący/ łuchy, ogniłty *FalZioł* V 51.

W charakterystycznych połączeniach: gorąca(-y, -e) cebula, ciało (2), ciepło (3), członek, człowiek (ludzie) (2), dym (3), jajca, kacłka, kliy, kolera (2), lekarstwo, łajno (3), miejsce (3), mięso, moc (4), mozg, natura (6), niewiasta (3), orzech, otręby, owoc, para, płéc, przyczyna (38), przyrodzenie (24),

serce, tłustość, uryna, wątroba (6), *wilkość (wilgość, wilgotność)* (14), *włosność, złożenie* (3), *zwierzę, żołądek* (7), *żółć* (3).

Wyrażenia: »bolączka (a. boleść) gorąca« [szyk 12 : 2] (14): Bolączki gorące goij. *FalZioł* ꝛꝛ 2c; Oley s kwiatu tego grzybienia [...] tak dobry iest iako fijołkowy/ bo fen przywodzi/ boleści gorące vkracza *FalZioł* I 92c, I 2d, 12b, 28a, 42c, 45b (14).

»gorąca febra« [szyk 13 : 5] (18): W gorących febrach dobry iest tym kthorzy fen straczą/ gdi s fokiem Bielonowego liścia zmieszasz mleko niewieście *FalZioł* I 65c, 74b, 81b, 104c, 111d, 112a (16); *GlabGad* D4; *SkarŻyw* 140.

»gorąca gorączka« (1): Też wgorącznych á w ostrych gorączkach/ iako w tercianach [...] to czworo nafienie vwarzone tym obyczaiem iest wielkiew pomocy *FalZioł* I 31d.

»korzenie gorące« = *osłre przyprawy* (1): Wtore przybywa ciepła w iakości, iakoż to bywa przez lekarstwo j też korzenie gorące. *GlabGad* F6v.

»krew (jest) gorąca« [szyk 8 : 1] (9): *FalZioł* [*8]v, V 12v, 60v; *RejWiz* 117; *SienLek* 24, 28v, 41; ábowiem oná buiność/ ktora lie z młodey/ á gorączy krwie rodzi/ tyle dáie śmyłom śily/ ile iey rozumowi odeimuie. *GórnDworz* L12; *ZawJeft* 31.

»maść gorąca« = *maść rozgrzewająca lub żrąca* (1): Oczet w ktorimby była vwarzona *Spicaceltica* [...]. W chodzi theż w maści gorące *FalZioł* I 138b.

»gorąca niemoc« [szyk 20 : 9] (29): *FalZioł* *4c, d, I 32c, 87a, 98b (25); W winie dwoiaka iest íprawa, iedna zagrzewiająca dla tego, gdy go kto zbytne pożywa przychodzi ku niemoci gorącej. *GlabGad* Hv; *SienLek* 22, 28v, 29v.

»ociekłina (a. ociekłość) gorąca« (2): ociekłości gorące y bolączki leczy *FalZioł* II 8d; [*psiczkowa wodka*] na ociekliny gorące, na zapalenie ran s czerwonością albo śinością Na ty wíztki [!] rzeczy iest barzo pożyteczna *FalZioł* II 9b.

»ograżka gorąca« (2): ograżká gorąca człowieká tákiego gába *SienLek* 88, 141v.

»pokarm gorący« (1): Bo iefli koleryk/ nie dáýże mu pokármow gorących/ tákże y mel ánkolikowi / bobyś iefzcze bárziew podpalił onego gorącego prirodzenia iego. *RejZwierc* 6v.

»gorący sadzel« [szyk 1 : 1] (2): á gdy vcziniłz plałtr śtey łobody á fkorzenia wyśokiego flazu tedy fadzele twarde y gorące rospádzá wolno. *FalZioł* I 12a, I 123a.

»spuchnienie gorące« (1): Ośfa albo pńczoła gdy vkáfi, thedy bywa ípuchnienie gorące á czerwone *FalZioł* IV 28c.

»wrzedzenia (a. wrzod) gorąca(-y)« [szyk 12 : 1] (13): Wrzedzienne gorące leczy. *FalZioł* ꝛꝛ2b; áftąd że ma mocz ogejń [!] odrażaiącą od khażdego członku y od każdego gorącego wrzodu/ zapalenie żołądka y wątroby chłodzi *FalZioł* II 12b, ++2b, ꝛꝛ2d, I 11d, 21b, 23c (12); *SienLek* 29v.

»ziele gorące« = *ostra przyprawa* (1): Czemu pierz, gorczyca, y inśze zioła gorące wnątrzu nie ízkodzą *GlabGad* K2.

»zimnica gorąca« (1): VRina prawie: albo nie prawie żołtha: cienkiew wodności albo mierney. Znamionuie tercijanę febrę, to iest zimnicę gorącą trzeciego dnia. *FalZioł* V 4v.

Szeregi: »gorący a chłodny« (1): gdyż wśyftki [*lekarstwa*] potwiérdzaią/ á po wielkiéy części/ máło nie téż ingredientia máią: okróm tego/ że iedné fą gorące/ á drugié chłodniéyśze *Oczko* 39v.

»ciepły, gorący« (1): CZebula ieft ciepła, gorącza w wtorim łopniu znieiaką vilkością *FalZioł* I 27b.

»mocny a gorący« (1): SCamonea ieft ciepła [...] Iedno iż trochę iey ma być dawano/ tho ieft począwły odetrzech ziarn aż do dwunafcie/ abowiem ieft rzecz moczna á gorącza *FalZioł* III 5b.

»gorący, (jako) ogniowy« (2): Też biała vrina w gorących niemoczach/ iako w ogniowych. *FalZioł* V 3, V 4v.

»gorący a ostry« [szyk 2 : 1] (3): Drijakwie ktore wypądzaią iad z gorącego á z oftręgo zarażenia. *FalZioł* V 105, I 31d, III 4a.

»gorący, (a, i) suchy (a. suszący, a. wysuszający)« [szyk 22 : 1] (23): Thefch yfz od mozgu gorącego a fuchego mnyey uylkofzczy ydzye do oczu *PatKaz* III 120; *FalZioł* [*7], [*8]v, I 64c, 66a, 71a (17); A przeto trzeba temu pomagác/ rzeczami gorącemi á fuchemi/ Pieprzem/ Imbirem/ Gálganem *SienLek* 30, 24, 29v, 41, 140v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»gorący i wilgotny (a. wilki)« [szyk 10 : 1] (11): Iablka ciepniące [!] fą zimne⁸⁰ y fuchego przyrodzenia z fthrony ziemie/ Zoładkowi gorączemu á wilgotnemu fą dobre *FalZioł* III 23b, [*7], [*8]v, III 20b, IV 14a, V 12v [30]v, 54; *SienLek* 28v, 30, 41.

»zaziębły a gorący« (1): Kaczka gorętfza ieft nad infze bydło domowe, á mieniá tak iż zaziębłą rzecz zagrzewa/ á gorącą zaziąbia. *FalZioł* IV 18a.

»gorący, (i, albo) zimny« [szyk 7 : 2] (9): *FalZioł* [*8]; *RejWiz* 136v; Człowiek chudy á cienki/ ma fye tuczyc: pełny/ ma fye cienczyć. Gorący/ chłódzić: zimny/ zágrzewác. *SienLek* 4v, 28v, 46, 141v; *Oczko* 4, 12v [2 r.].

W przen (2) : *RejZwierc* 136; Święci Boży tym w duńczach ludzkich pożytek Bogu rodzili/ ifz to pierwey fami iedli y w gorącym zoładku bogomyfności/ y życia cnotliwego ftrawili/ y tym vtyli/ czym drugie czeftowali. *SkarŻyw* 312.

b. *O pogodzie, klimacie: upalny, nasłoneczniony; aestifer, aestuosus, torridus Mącz* (40) : *Mącz* 5a, 459d, 492a; A przetoż iefli miefzkánie ieft ná gorącym mieyfcu/ mafz tobie czynić chłód rzeczami chłódzącemi/ Wirzbina/ grzybienim/ Rożą potrzáfaiąc/ y octem dom pokrapiáiąc. *SienLek* 2v; *RejZwierc* 109, 182v; Bywáiá téz y w gorący rok ná polách/ á zwáfzczá Podolńkich/ ługi/ y ták złe káluże/ że bydło vmarzaiá. *Oczko* 26; *KochPieś* 40; *GosłCast* 69.

W przeciwstawieniach: »gorący ... chłódzący, marznący« (2): Ty lubifz miefca chłódzące/ Iáfkołká záfię gorące. *BierEz* O3; nigdy tamo nie ieft lato gorące albo zimno marznące. *OpecŻyw* 3.

W charakterystycznych połączeniach: gorąca(-y, -e) droga, lato (8), mieśce (2), rok, wiosna.

Wyrażenia: »gorący czas« [szyk 3 : 3] (6): IAKo pragnie ieleń áby co rychley wgorący czas doftąpił zrodłá chłódzącego/ ták niemniey prágne y duflá moiá áby cię doftąpiłá rychley moy pánie. *RejPs* 63; *SienLek* 5v, 36v; *RejZwierc* 205v; *Oczko* 29; *ArtKanc* Q8.

»dzień gorący« [szyk 7 : 6] (13): Lecie zafię barzo gorących dni/ nie ma być bronion lekki wiatr/ z ktorego by mogła ochłódzenie mieć. *FalZioł* V 24, V 94v; *RejPs* 114v, 155v, 194; *LudWieś* B5v; *LubPs* R6; *SienLek* 187; *GórńDworz* H3, N6v; *RejZwierc* 39v, 170; *KochSob* 62.

»gorący(-a) kraj (a. kraina)« [szyk 1 : 1] (2): á dopiero we ftu lat owocz dawaią/ á tho w khraginach gorączech/ iako w ziemi Palestínskiej *FalZioł* III 20a; czym pokaże/ iż naród náłz/ rozumém/ y náukámi/ z ludźmi gorętszego kráiu/ zrównác záwdy może. *GórnTroas* 5.

»ziemia gorąca« (2): *BielKron* 295v; Szorpion ielt robak bárzo iádowity w ziemiach gorących *RejAp* 78.

Szeregi: »gorący a mokry« (1): Wiołna ielt napierwłza częłć/ ktora ielt gorąca á mokra *FalZioł* [*8]v.

»gorący, suchy i ognisty« (1): Druga ielt lato/ gorące/ fuche y ognifte *FalZioł* [*8]v.

»(ani) gorący a (ani) zimny« [szyk 1 : 1] (2): *RejWiz* 146; Tá częłć światá ielt namnieyłza ze dwu/ ále ku mięłzkániu mierniełza [!]/ bo áni gorąca áni bárzo źimna *BielKron* 271.

W przen (1) : RAcz miły panie rofá nigdy nieskonczonego miłofierdzia twoiego ochłódzic dułfe náłfe błádzące: wtey gorącey fuchołci nieynaczey iako wciemney pułfczy doczełnego pielgrzymowania náłfego *RejPs* 92.

Przen: *Zamieszkujący ciepłe kraje* (1) : Tego/ vpadłzy ná fwé koláná/ Wyzna gorący Murzyn zá páná *KochPs* 105.

2. *Gorliwy, źarliwy; zapalczywy, niecierpliwy; mocno pragnący, namiętny; pobudzający do gorliwości; acer, aestuans, ardens, calens, calidus, fervens, fervidus, flagrans, impotens animi a. irae, incensior, praeceps (in aliquid) animus, praecox, vehemens Cn (201) : OpecŻyw* 2, 5, [34], 62v, 153v, 190; *PatKaz III* 143, 153; *WróbŻołt* V8; Terás profto więdzmy że w iego zakamionałem fercu/ duch święty s fwoim gorácem á miłofiernym naporninaniem/ nie nieważył *MurzHist* C4v; *MurzNT* 78v; *GórnDworz* C4v, Z8v; *RejPos* 297v; *ModrzBaz* 106v; gorącym łługá Páná náłzego Iezuła Chryłtuła/ y wielgim wiary ś. obrońcá y po włzytkim święcie [!] rozmnożył[!]em zołtał *SkarJedn* 172; Teraz gdy ludzie połpoliłi/ zániechawłzy proftych y gorących z żywotow świętych przyłádow/ nád powołanie fwe/ vdali łie do Biblijey *SkarŻyw* A2; Y máiac Míżá w wielkonocny dzień/ po miłym á gorącym ludzi vpominániu/ áby mocnie w wierze świętey zołtawáli/ w ręku vczniow fwoich támże w Iuwániey/ łzczęelłiwie światá tego dokończył *SkarŻyw* 231; y do tego czáłu wtym świętym zakonie Dominikanow/ ielt dar ten ofobny [...]: iłz łá miedzy nimi gorący y męźni kácerłtwá woiownicy *SkarŻyw* 374, 3, 74, 75 *marg*, 130, 134 (17); Więc iáko kto gorący/ ták krew bywa wrzáca/ Pyrrhus moźnym płomieniém oycowłkim zátřaca. *GórnTroas* 22; *GrabowSet* C4v, D2v, P4v; *LatHar* 233; *KołakSzczęłł* C3v; *WujNT* 848; *WysKaz* 1, 42; *SkarKaz* 45b, 121b, 422b, 638b [2 r.]; *SkarKazSej* 679a.

gorący do czego (4): *SkarJedn* 77; Bo wmlódy m/ látá kwitná/ [...] włzyłiek do hárdóci gorący/ do poniżenia y pokory trudny. *SkarŻyw* 136, 160, 542.

gorący ku komu, ku czemu (2): Potym do domu łię wrołiwłzy/ dáleko łię gorętszá ku Pánu Bogu łtálá *SkarŻyw* 13, 291.

gorący w czym (22): *OpecŻyw* 2v; A gdy częłto do onego kłáłztoru przychodłł [..]/ vłfłzy iłz w onym kłáłztorze powiádáią o iednym bráćie/ ácz w zakonie młodym y w lełciech/ ále bárzo w łłźbie Bożej gorącym *SkarŻyw* 15, 160, 202, 411, 595; Niechcę tu teraz inłzych zborow/ ludźi niektorych gorących w zápálczywołci ich *CzechEp* 26; W ktorey [chwale bożej] pokázowáli łię oni czuynymi y gorącymi: zálátawuiąc łię potężnie o chwałę Bożá *CzechEp* 47; á iác wieczne dzięki Oddam moy

Panie/ Boże wżem władnący/ W łańce gorący. *GrabowSet* M3, N3v; *LatHar* 453. Cf »gorący w miłości«, »gorący w modlitwie«, »gorący w nabożeństwie«, »gorący w wierze«.

W połączeniu szeregowym (4): Koleryk bywa [...] gorący/ prędki/ popędliwy/ nie włkromióny *Oczko* 34.

W charakterystycznych połączeniach: gorąca(-y, -e) chciwość, chęć (4), chuć, chwalca, cnota, duch (4), katolik, kazanie (2), kaznodzieja, korona, ludzie (2), łaska (2), miłosierdzie, napominanie (upominanie) (3), ochota, pełnienie, pożądanie, pragnienie (4), przykład, rozmyślanie (2), sługa, służba (2), umysł (2), wojownik, wola (2), wołanie, wyznawacz, wzdychanie, zamiłowanie (2), żądza (5).

Wyrażenia: »gorąca(-e) miłość (a. miłowanie); gorący w miłości« [szyk 29 : 12] (38; 3): bo vpominek gorace miłofci ktorąs k nám grzełfny^m miál/ tymes vkázál *OpecŻyw* 23; dułfę vbogą w łańce bożé ozimniałą/ ku gorącé miłofci ij nábożeńftwu zapálá *OpecŻyw* 160v, 9, [34], 160v, 165v [2 r.], 188v; *PatKaz II* 53, 53v [2 r.]; *PatKaz III* 137; *WróbŻołt* hh7v; *RejAp* 8, 43; *GórnDworz* Aa4; *RejPos* 351v [2 r.]; *KuczbKat* 280; wmiłofci bliźniego był gorący *SkarŻyw* 460, 30, 50, 114, 598; *ReszHoz* 124; *WerKaz* 304; *GórnRozm* Ev, L2v; Ogniu niezgáfzony/ miłofci gorąca/ Słodki Chryfte Iezu *GrabowSet* Q3v, F4v; *LatHar* 35, 234, 248, 637; *WujNT* 56; *SkarKaz* 120a, 457a; *SkarKazSej* 664b, 667b, 668a.

»gorący(-a) miłofnik (a. miłownik), miłofniczka« [szyk 4 : 2] (5 : 1): Ná ofátetek wżechmogący/ miłofniku náłz gorący/ zbaw nas ode wżego złego *ArtKanc* M17v; ktore przypifano S. oney Swedfkiey Księźnie y wdowie [...] gorącey miłofniczce męki Páńfkiey *LatHar* 287, 191, 213, 511; Iaćiem iefł [...] wyćwiczony według prawdy zakonu oyczyftego gorącym będąc miłownikiem zakonu [*aemulator legis*] *WujNT Act* 22/3.

»gorąca modlitwa; w modlitwie gorący« [szyk 13 : 7] (17; 3): chodził do bóźnice trwaiątz tam dlugo na gorącé modlitwie *OpecŻyw* [34]v; *PatKaz II* 63v; *RejPos* 44v; *RejZwierc* 264v; *SkarJedn* 220, 234; Wmodlitwie iáko był gorący/ ksiąźki iego modlitew pińanych pokázuią. *SkarŻyw* 332, 106, 211, 283, 373, 509, 589; *LatHar* [+ 10]v, 2, [540], 639; *SkarKaz* 121b, 609b; *SkarKazSej* 658b.

»gorące nabożeństwo; gorący w nabożeństwie« [szyk 11 : 2] (11; 2): *OpecŻyw* 2, 53v; To takie dziwne á gorące nabożeńftwo/ ku tey ftolicy Rzymfkiey tych fześciŃet trzydzieści oycow S. [...] náuczyło nas *SkarJedn* 148; iáko mowi Antoninus S. z piłmá Ńwiętego á zgorącego nabożeńftwá ferdecznego/ wielkie fkárby iáko dobry gołpodarz nowe y ftáre zebránie máiác/ wybierał. *SkarŻyw* 312; W nabożeńftwie barzo gorący był *SkarŻyw* 201, 97, 356, 362; *GrabowSet* A2v; *LatHar* 34, 79, 247, 288.

»gorąca próśba« [szyk 2 : 2] (4): wftawicznie przez wżytki dni fwoie vpadáiac ná koláná w fercu fwoim Krolewłkim próśbę gorącą czynić rácz *BibRadz* *3; *LatHar* *3, 79, 325.

»gorące (było) serce« [*w tym: gorącym sercern* (8)] [szyk 13 : 3] (16): *OpecŻyw* 1v; To iefł/ iijż nitz ijnłfého iedno żywot Iezu Kryłta miłégo w ewanielij popińány we dnie ij w nocy/ fercem gorący^m ij náboźnym rozmyłłala *OpecŻywPrzedm* C3; *BielKron* 144v; *GórnDworz* Hh6; *SkarŻyw* 51, 56, 140, 142, [236] (8); Zali ferce náłze nie było gorące w nas/ gdy mowił n drodze/ y wykłádał nam piłmá. *MWilKHist* K3; *ReszList* 181; *LatHar* 453; *SkarKaz* 209b.

»gorące słowo« [szyk 1 : 1] (2): w iednym zápłonieniu/ y nieiákiej boiáźni/ więcej znác będzie miłości/ niż w tyliácu fłow gorących *GórnDworz Cc4; SkarŻyw 544*.

»gorąca (s)łza« [szyk 5 : 4] (9): *OpecŻyw 5v, 6, 103, 176v; LubPs aa2; Iuż fię gorąca łza z głowy zá łzą nie potoczy. KlonŻal D4; GrochKal 15; GrabowSet C4v; KmitaSpit A3*.

»wiara gorąca; w wierze gorący« [szyk 4 : 2] (3; 3): Lato) to ieft ludzie gorące w wierze. *WróbŻołt Z6; á zá gorącey wiáry początki/ wzięła dofkonałey roboty zaplátę. SkarŻyw 196, 141, 179; LatHar 637; SkarKaz 552b*.

Szeregi: »gorący i chciwy« (1): Przeto gdy kthora niewiafta ma brodę albo wáfi [...] / á ieftliże taka ieft młoda mufti też być barzo gorącza y chciwa na wiele rzeczy *GlabGad O5*.

»gorący i nabożny« [szyk 2 : 1] (3): vmyflila boga łobie mietz za matkę ij ottza/ myflátz gorącym ij nabożnym^m ferce^m tzo by działatz miała/ iż by bogu wfłechmogácemu luba była *OpecŻyw 1v; OpecŻywPrzedm C3; LatHar 2*.

»gorący i pilny« [szyk 2 : 1] (3): *SkarŻyw 211, 595*; chciałem y w tey rzeczy P. Bogu fię iákożkolwiek przyflúżyć/ á pilnym y gorącym chwalcom iego trochę poflúżyć. *LatHar 682*.

»gorący i rychły« (1): Czemu milá braciá fpicie/a wfłakofcie gorący ij wielmi rychly duch niedáwno mieli *OpecŻyw 99v*.

»gorący, (i) serdeczny« [szyk 2 : 2] (4): Raz fię dłu⁸⁰ modlił v Piotra S. grobu/ wpoście y w gorącym ferdecznym wołaniu *SkarŻyw 319, 50, 312; LatHar 190*.

»uprzejmy i (a) gorący« (3): co obaczyłz być z więtlzym pomnożeniem twey ku flúźbie Bożey vprzeme y gorącey chęci. *LatHar 493, 288, 637*.

»(ani, albo) (szczyro)zimny, (ani, a(l)bo) gorący« = (*neque, nec*) *frigidus neque (aut, nec) calidus Vulg* [szyk 6 : 3] (9): Znam iá fprawy twoie/ żeś áni zimny áni gorący: wolałbych ábyś był álbo zimny/ álbo gorący: ále iżeś letni/ áni zimny áni gorący/ poczną cie wymietowác z vftth moich *RejAp 41v, 43; WujNT Apoc 3/15 [2 r.], 16, s. 848 marg, Yyyyy3v*.

»gorący a (i) żywy« (2): Tákíe nam płyną poćiechy z wiáry w Páná Bogá/ gdy gorąca ieft á żywa. *SkarKaz 551a, 552b*.

α. [W funkcji rzeczownika: niektorzy gorętlzy ták iá [„Dysputacyę” M. Śmigleckiego] przyięli/ iákoby z Miniítrá kozła vczyniono. *ŚmigłŁup A.*]

a. W sferze przeżyć erotycznych: *namiętny* (4) : á gdy do lath przydzie/ iż to wfzytko mimo fię puści/ á wfłępuiąc wyfzlzej/ zoftáwi gorące żądze fmyflów zá łobą/ iáko nainiflzy ftopieñ v thego fchodu/ kthorym doiść ieden może prawdziwey miłości. *GórnDworz L13v*.

Wyrażenia: »krew gorąca« (1): Skoczy nañ/ á ściłka go obiemá rękómá [...]: Chcełz/ niechcełz/ przecięś ty mój/ á wfzytká fię trzęłłá Krwia gorącą oblaná/ ták wfzytká obelzłá. *GosłCast 60*.

»gorąca miłość« = *zelotypia BartBydg* (2): *Zelotypia, invidia vel suspitio contra uxorem et econverso, vel mechia vel vehemens amor in uxorem, zbitna a gorącza mylosz BartBydg 176; FalZioł I 148c*.

3. praw. Natychmiastowy, świeży (często odpowiedmk dzisiejszego „dorażny”) (21) :

Zwrot: »gorącym śladem (po)bieżec« [szyk zmienny] (2): Item ktho pobyelzy zaflodzyeyem albo za rofboyczą szwoym slyadem naglem albo gorączem A snaydzye szwoy thowar Lyczem thedy thaky slodzyey ma bycz obyezon *MetrKor* 34/134, 40/812.

Zestawienia: »gorące (bywa) prawo« = *iudicium arduum, caedes recens, res recens Cn* [szyk 15 : 2] (17): GOrące Prawo ieft/ [...] gdy iáko złoczyńcá ná iáfnym á świeżym złoczyńftwie/ iáko mowią [...] będzie włápiiony *GroicPorz* m3v, m3v, m4 [3 r.], m4v [2 r.], nn3v [2 r.], nn4 [2 r.]; *BielKron* 418, 418v; *GórnRozm* E3v; Dawność nie ízkodzi gorącemu práwu *SarnStat* 496, 496 [2 r.].

»gorący uczynek« = *flagrans crimen Cn* (1): Vrząd zamkowy zázwdy będzie powinien bydź kázdému pogotowiu/ w gorącym y świeżym złym vczynku [*in recenti crimine JanStat* 433] *SarnStat* 533.

»gorący występek« (1): ízkodliwa wfczłá lie bylá różność okóło tey ízlácty/ którzy ná gorącym wyłtępku [*in recenti crimine JanStat* 594] o gwałt w mieściéch y w miálteczkách bywáli imáni *SarnStat* 503.

4. *O barwach: intensywny, nasycony* (1) : *Ardens purpura*, Piękney á gorącey maści *Szárłat. Mącz* 15b.

Synonimy: 1. *ciepły, zapalony*; **a.** *ciepły, mocny, ogniowy, ostry*; **b.** *ognisty*; 2. *gorliwy, gwałtowny*; 3. *nagły*.

Cf **GORAJĄCY**, **GORĄCOZŁOTY**, **GORĄCOŻOŁTY**, **GOREJĄCY**, **GORZĄCY**, **JASNOGORĄCY**, **ZŁOTOGORĄCY**, **ŻOŁTOGORĄCY**

MM